

जटामांसी (जटा + मांसी) f. *Nardostachys Jatamansi* Dec. AK. 2, 4, 32. जटामालिन् (जटा + माला) m. Bez. einer Form *Çiva's Vāju-P.* in Verz. d. Oxf. H. 53, a, 23.

जटायु und जटायुस् (von जटा; vgl. ऊर्णायु) m. 1) N. pr. eines mythischen Geiers (गृध्राज), eines Sohnes des Aruṇa und der Çjenti (nach dem R. eines Sohnes des Garuḍa) und jüngeren Bruders des Sāmpāti. Als Freund des Daçaratha sucht er Sitā, die Gemahlin Rāma's, als diese von Rāvaṇa ergriffen wird, zu befreien, wird aber von ihm getötet. Trik. 1, 1, 103. H. an. 3, 489. MED. j. 83. s. 32. MBh. 1, 2634. 3, 16043. fgg. 16242. fgg. R. 1, 1, 51. 3, 20, 1. 34. fgg. 73, 5. 4, 56, 2. fgg. 58, 12. VP. 149. N. 13. — 2) *Bdellion* (s. गुग्गुलु) H. an. MED. RATNAM. 43. — 3) N. pr. eines Berges *Vāju-P.* in Verz. d. Oxf. H. 53, a, 24.

जटाल (wie eben) 1) adj. (तेपे) gaṇa सिध्मादि zu P. 5, 2, 97. Flechten tragend ÇABDAR. im ÇKDr. जटालोर्धशिरोरुक्ता: HARIV. 10394. — 2) m. a) *Bdellion*. — b) eine Art *Curcuma* (कर्पूर). — c) *Bignonia suaveolens* Roxb. (मुष्क). — d) der indische Feigenbaum (वट). — 3) f. या = जटामांसी RĀGĀN. im ÇKDr.

जटालक (von जटाल) adj. Flechten tragend MĀRK. P. 8, 176.

जटावत् (von जटा) 1) adj. dass. — 2) f. वती = जटामांसी RĀGĀN. im ÇKDr.

जटावल्ली (जटा + वल्ली) f. N. zweier Pflanzen: 1) = रुद्रजटा. — 2) = गन्धमांसी RĀGĀN. im ÇKDr.

जटामुर (जटा + मुर) m. 1) N. pr. eines von Bhlmasena getöteten Rakshas MBh. 3, 11455. fgg. 7, 7848. 7850. 14, 324. — 2) pl. N. pr. eines nordöstlich von Madhjadeça wohnenden Volkes VARĀH. BRH. S. 14, 30.

जटि f. 1) = जटा Haarflechte. — 2) Masse, Menge UNĀDIK. im ÇKDr. — 3) eine best. Feigenart (s. जलत) ÇABDAR. im ÇKDr. — Vgl. जटी, धूर्जटि.

जटिक (von जटा) wohl = जटिन्; vgl. जाटिकायन.

जटिन् (wie eben) 1) adj. Flechten tragend H. an. 3, 649. जटो शिखो मुण्डो TATTVAS. 19. M. 11, 92. 128. JĀGĀN. 3, 254. MBh. 3, 10241. 13, 2277. 4573. 13, 693. HARIV. 4238. 14532. Beiw. und Bein. Çiva's MBh. 7, 2046. 2858. ÇIV. — 2) m. a) N. pr. eines Wesens im Gefolge von Skanda MBh. 9, 2563. — b) ein 60-jähriger Elephant H. c. 173. — c) eine best. Feigenart (s. जलत) AK. 2, 4, 2, 13. H. 1131.

जटिल (wie eben) 1) adj. (angeblich तेपे) gaṇa पिच्छादि zu P. 5, 2, 100. a) Flechten tragend H. an. 3, 649. MED. l. 92. मुण्डो वा जटिलो वा स्याद्य वा स्याच्छिखरः M. 2, 219. 3, 151. MBh. 3, 1499. 10051. 7, 1048. HARIV. 12113. R. 5, 10, 15. 6, 109, 5. BHARTṚ. 1, 64. KUMĀRAS. 3, 30. BUĀG. P. 3, 21, 47. 7, 12, 21. von Çiva MBh. 13, 981. 6386. 12, 10366. ÇIV. शकलुषोऽप्रजटिल (शमरगुरु) VARĀH. BRH. S. 8, 53. जटिला f. MBh. 3, 16257. 16539. 3, 7347. 13, 5865. 15, 602. N. 24, 9. HARIV. 585. — b) verwickelt, verschlungen, verworren: जटिलां कुटिलां लालान् BUĀG. P. 3, 33, 14. पर्यस्ता-प्रिशिखालकापजटिलान् — वनात् PAÑKĀT. II, 86. Uneig.: विपञ्जलजटिलान् — कामान् ÇĀNTIÇ. 1, 8. सूचीजटिलालालान् (मेच्छान्) MBh. 7, 3383. — 2) m. a) Löwe ÇABDĀK. im ÇKDr. — b) ein Bock mit bestimmten Merkmalen VARĀH. BRH. S. 64, 9, 7. — c) N. pr. eines Mannes ÇĀTR. 10, 137 (lies: जटिलनामानम्). — 3) f. या a) N. pr. eines Frauenzim-

mers mit dem patron. गौतमी, welche 7 Männer gehabt haben soll, MBh. 1, 7265. die Schwiegermutter der Rādhikā GAURAGAṆODDEÇA im ÇKDr. — b) N. verschiedener Pflanzen: α) = जटामांसी AK. 2, 4, 22. H. an. MED. RATNAM. 70. SUÇR. 1, 71, 16. 2, 393, 5. 539, 21. — β) langer Pfeffer MED. — γ) = उच्छटा. — δ) = वचा *Acorus calamus* (vgl. गन्ध-जटिला) RATNAM. im ÇKDr. — ε) = दमनक RĀGĀN. im ÇKDr.

जटिलक (von जटिल) 1) m. N. pr. eines Mannes gaṇa उपकादि zu P. 2, 4, 69. pl. seine Nachkommen ebend. — 2) लिका N. pr. eines Frauenzimmers gaṇa शिवादि zu P. 4, 1, 112. — Vgl. जाटिलिक.

जटिलस्यल (ज + स्यल) n. N. pr. einer Localität R. 4, 43, 8.

जटिलीकर (जटिल + 1. कर) flechtenartig verschlingen, umwickeln: श्वेनकरेन्द्रवृन्दमुकुटमरीचिञ्जलजटिलीकृतपादपीठः (पृथिव्या भर्ता) PAÑKĀT. 223, 2.

जटिलीभाव (von जटिल + भू) m. das Sichverwickeln, Sichverwirren: केशानाम् SUÇR. 1, 272, 2.

जटो f. 1) eine best. Feigenart MED. f. 14. ÇABDAR. im ÇKDr. — 2) = जटामांसी RATNAM. im ÇKDr. — Vgl. जटि.

जटुल m. Leberfleck, Muttermal AK. 2, 6, 1, 49. — Vgl. जटुल, जटुमणि. जटेश्वरतीर्थ (जटा-ईश्वर + तीर्थ) n. N. eines Tirtha ÇIVA-P. in Verz. d. Oxf. H. 66, a, 30.

जठर 1) adj. a) hart AK. 3, 2, 26. 3, 4, 25, 191. an. 3, 556. MED. r. 137. जठरकमठीपृष्ठकठिना ÇĀNTIÇ. 4, 13. — b) alt MED. VAIĀG. beim Sch. zu ÇIÇ. 4, 29. gebunden H. an. ÇABDAR. im ÇKDr. Beide Bedd. gehen wohl auf eine zurück, da वृद्ध (VAIĀG. aber जीर्ण) und वृद्ध (वृद्ध) leicht mit einander verwechselt werden können. — अतिजठरा ÇIÇ. 4, 29 erklärt der Schol. durch अतिकठिना sehr hart und अतिजठरी sehr alt. Die Bedd. hart und alt werden auch जठर ertheilt und die letzte Bed. ist hier etymologisch gerechtfertigt. Als adj. ist uns जठर noch R. 2, 98, 24 als Beiw. von Pferden vorgekommen: वायुवेगसमौ वीरौ जठरौ तुरगोत्तमौ (die Ausg. von GORR. 2, 107, 13: समौ घोरावग्रमौ नृपतेक्ष्णौ); hier würde die Bed. gelblich, welche von dem mit जठर leicht zu verwechselnden जठर angegeben wird, recht gut passen. — 2) m. a) pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 350. VP. 187. im Südosten von Madhjadeça VARĀH. BRH. S. 14, 8. — b) N. pr. eines Gebirges VP. 171. BUĀG. P. 5 16, 28. — 3) जठर Uṇ. 3, 38. n. SIDDH. K. 249, b, 2. m. H. an. m. n. H., Sch. MED. zu belegen nur n. a) Bauch, Leib NIK. 4, 7. AK. 2, 6, 2, 28. H. 604. H. an. MED. Mutterleib; übertr. Höhlung, Inneres, Schooss; auch pl.: वृत्रस्य RV. 1, 34, 10. 2, 2, 11. 1, 93, 10. जठरे सोमं तन्वीर् सक्ता मर्कः 2, 16, 2. 22, 2. 3, 22, 1. 35, 6. इन्द्रस्य कृष्यैर्जठरं पृषानः VS. 20, 45. यदसुरस्य जठरादजीयत RV. 3, 29, 14. सीदन्वस्य जठरं पुनानः 9, 93, 1. 10, 92, 5. समुद्रस्य AV. 13, 3. 4. ÇĀNKH. ÇH. 4, 13, 24. 14, 21, 3. गौरव SUÇR. 1, 128, 6. लम्बजठर Hip. 2, 3. ARG. 3, 19. VARĀH. BRH. S. 50, 26. 31. 38, 43. 52, 53. 67, 18. पृष्ठतः सेव-येर्कं जठरेण कृतशानम् Hit. II, 33. जठरं को न विभर्ति केवलम् PAÑKĀT. I, 27. यावद्विपेत जठरं तावत्स्वत्वं हि देहिनाम् BUĀG. P. 7, 14, 8. स वै भूतो मे जठरेण नात्र कथं नु 3, 33, 1. 2. आस्ते ऽस्या जठरे वीर्यमाविष्यन् सुर-द्विषः 7, 7, 9. खड्गदण्डं धनुष्पाशं शरैश्च जठरम् (रामकालम्) R. 3, 41, 26. पूर्णं — जठरपिठरे PAÑKĀT. V, 83. जठरवल्मीकाश्रयोपोरगेण 183, 20. In den beiden letzten Beispielen wird das Vorgehen von जठर von den